

Viktorija Folk: „Mano brangiausias hobis - Lietuva“

Justina MIKELIŪNAITĖ

Viktorija Folk iš Lietuvos išvyko prieš 14 metų. Dešimtmetį praleido Jungtinėje Karalystėje, ketvirtus metus gyvena Vokietijoje. Anglijoje ji baigė biochemijos magistro studijas, paragavo akademinio gyvenimo, pasuko į verslą, sutiko gyvenimo partnerį. Lietuvė nuo pat išvykimo aktyviai puoselėjo ryšius su gimtine – su kolega įkūrė Oksfordo lietuvių studentų draugiją, dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą, vertėjavo, yra viena aktyviausių JBG alumnų asociacijos narių, 2016-2017 m. dalyvavo programoje „Kurk Lietuvai“ ir iki šiol savarankiškai tęsia pradėtus projektus, aktyviai dalyvauja įvairiose iniciatyvose, skatinančiose moksleivių lyderystę, mažinančiose atskirtį, steigia stipendijas, remia įvairias savanorystės idėjas.

„Stengiuosi kiekvienus savo gyvenimo metus išnaudoti prasmingai. Jaučiu, kad dabar yra metas, kai galiu duoti“, – sako Viktorija ir dalijasi savo patirtimi bei išvalgomis, kaip pasaulio lietuviai gali prisidėti prie Lietuvos gerovės ir pozityvių pokyčių.

Kas Tave paskatino išvykti į Jungtinę Karalystę vos atsiėmus biochemijos bakalauro diplomą Vilniaus universitete?

Pirmą kartą mokytis anglų kalbos pagal mainų programą išvažiavau vos sulaukusi pilnametystės. Artimai susidraugavau su priėmusia šeima ir nuo tada Anglijoje leisdavau visas vasaras ir žiemos atostogas. 2004-aisiais, Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą ir atsiradus galimybei legaliai dirbti Didžiojoje Britanijoje, nutariau pasinaudoti proga. Iš dalies tai buvo meilės emigracija, nes tuomet

turėjau anglą mylimąjį, bet troškau ir žinių. Norėjau pabandyti įsidarbinti pagal specialybę. Jau po mėnesio paieškų pavyko gauti mokslinės bendradarbės vietą didžiulėje „Unilever“ korporacijoje.

Man labai patiko tarptautinė aplinka, galimybė pažinti įvairias kultūras. Integraciją palengvino ir partnerio turėjimas. Be to, jaučiau nuoširdų vadovo rūpestį. Jis buvo tikras lyderis, kas mėnesį organizuodavo pokalbius ir kartą užsiminė, kad norint siekti karjeros jų kompanijoje būtų labai naudinga mokytis toliau ir įgyti magistro ar daktaro laipsnį. Nutariau pabandyti ir pradėjau biochemijos studijas Oksfordo universitete. Didžiojoje Britanijoje įstojus į magistrantūrą galima ją baigti per metus, o norint studijas tęsti, nesudėtinga pereiti į doktorantūrą, kuri trunka ketverius metus. Tą ir padariau, tačiau dėl sistemos subtilumų ir vadovo siekio laikyti studentus kuo ilgiau, nenorėdama gaišti laiko konfliktams, studijas nutraukiau atsiėmusi magistro diplomą.

Paragavusi akademinio gyvenimo, netrukus po studijų pasukai į verslą. Kodėl?

Grįžti į akademinę erdvę padirbus turtingoje industrijoje, kur tyrimams skiriamos milžiniškos sumos, aktyviai siekiama rezultato ir suteikiama didžiulė laisvė veikti – gana sudėtinga. Nors ir studijavau viename geriausių Didžiosios Britanijos universitetų, bet laboratorijos vadovas pagal skirtą finansavimą turėjo pinigų keturiems žmonėms, o mūsų buvo penkiolika. Neturėjome galimybių įsigyti jau paruoštų markerių, tirpalų ir kitų eksperimentus pagreitinančių priemonių, tekdavo atlikti labai daug manualinio darbo. Dėl itin ribotų resursų reikėjo tarsi iš naujo mokytis dirbti laboratorijoje.

Pamačiusi sudėtingą mokslinės veiklos pusę, nutariau išbandyti jėgas visai kitoje srityje ir pasitikrinti, kaip man seksis. Pasirinkau dirbti su nekilnojamuoju turtu, įkūriau verslą. Ši sritis nebuvo labai tolima. Mano sesuo architektė, o ir mane pačią visada traukė namų bei dizaino temos. Savo pirmąjį namą D. Britanijoje nusipirkau dar prieš magistro studijas. Po dvejų metų darbo jau galėjau sau leisti imti paskolą ir įsigyti nekilnojamojo turto.

Ieškodama profesinio kelio neapleidai ir ryšių su Lietuva. Su kolega Gediminu Vaitkevičiumi Oksforde įkūrėte Lietuvių draugiją, dėstei lietuvių kalbą, vertėjavai. Kas skatino siekti bendrystės su tautiečiais, juos suburti?

Lietuvių kalbą ir lietuviybę laikau savo identiteto dalimi, išskiriančia mane iš kitų. Buvau vienintelė lietuvė visame „Unilever“ kompanijos tyrimų centre, kur dirbo per 3000 žmonių, tad teko tapti savotiška ambasadore – piešti šalies veidą savo buvimu, energija, idėjomis. Jausdavau pareigą ir atsakomybę supažindinti aplinkinius su mūsų istorija, kalba, tradicijomis, virtuve. Visi darbe buvo ragavę šakočio ir žinojo, kad šis išpūdingų formų kepinys yra lietuviškas. Niekada nepamečiau, neišsižadėjau ir nesigėdijau lietuviybės. Gimtoji kalba man netgi leido papildomai užsidirbti. Dėščiau lietuvių kalbą privačiame Saint Clares koledže lietuvių vaikams, atvykusiems baigti 11-12 klasių. Pagal toje mokykloje vykdomą tarptautinio bakalauriato programą, gimtosios kalbos literatūros kursas yra privalomas. Taip pat buvau užsiregistravusi į skirtingas vertimų agentūras, karts nuo karto pakviesdavo vertėjauti.

Mintį suburti lietuvius studentus pametėjo tuometinis Lietuvos ambasadorius Jungtinėje Karalystėje Vygaudas Ušackas. Diplomatas rengdavo šeštadieninius susitikimus su jaunimu, ragino telkti idėjas, energiją ir didinti Lietuvos matomumą savo universitetuose ir bendruomenėse. Be to, draugijų įkūrimą skatino ir universitetas. Tuo metu, 2006-aisiais, čia pradėjo važiuoti vis daugiau lietuvių, tad poreikis burtis savaime augo. Susitikę dalindavomės patirtimi, ieškojome bendrų interesų, naujų ryšių. Kartą buvome suorganizavę ir bendrą renginį su Oksfordo Lietuvių Bendruomene, tačiau netrukome pastebėti didžiulį interesų ir požiūrių nesutapimą tarp akademinės bendruomenės, kurios nariai užsienį pasirinko dėl geresnio išsilavinimo, tarptautinės patirties galimybių, ir ekonominių migrantų, kurie atvyko dėl nepritekliaus.

V. Ušackas buvo vienas pirmųjų įkvėpėjų, paskatinusių Viktoriją burti užsienio lietuvius.

Kaip per keliolika emigracijos metų keitėsi tavo pačios ryšys su Lietuva, įsitraukimas į bendrus projektus ir veiklas?

Mano situacija nėra tipinė. Anglijoje gyvena ir mama. Ji išvyko panašiu metu kaip aš, yra ištekėjusi už brito. Ne vienerius metus Londone praleido ir sesuo Ieva, šiuo metu su šeima įsikūrusi Vilniuje. Tad namai man yra ten, kur šeima, kur mylimas žmogus. Ilgus metus su Lietuva siejo tik seneliai. Jiems iškeliavus anapilin, į Lietuvą grįžti skatino įsikūręs JBG (Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazijos, kurią

su sese baigėme) alumnų klubas. Šios organizacijos išjudinimas ir vystymas kuriam laikui tapo vienu iš pagrindinių ryšio su Lietuva taškų. Santykis su gimtine stipriai pasikeitė po dalyvavimo programoje „Kurk Lietuvai“. 11 mėnesių praleidusi Lietuvoje supratau, kur galiu padaryti pokytį, kuo galiu padėti savo šaliai, kokiose srityse praverstų mano pažinčių ratas bei gerųjų patirčių įgyvendinimo gebėjimai.

Kas tave paskatino ryžtis tarsi pristabdyti savo gyvenimą ir beveik metams grįžti į Tėvynę, dalyvauti programoje „Kurk Lietuvai“, skirtoje pritraukti tarptautinę patirtį turintiems profesionalams į viešąjį sektorių ?

Apie šią iniciatyvą girdėjau nuo antros kartos (dalyvavau penktoje). Norėjau pabandyti, tik niekaip nepavykdavo rasti laiko. Sprendimą dalyvauti programoje 2016-aisiais lėmė keletas faktorių. Buvau tik ką ištekėjusi ir vyrą įtikinau mane išleisti, kol neturime vaikų. Taip pat svarsčiau apie karjeros galimybes diplomatijos srityje, nes dėl sutuoktinio darbo kontraktų keičiame šalis kas penkerius metus. Patirtis viešajame sektoriuje tam pasitarnautų. Be to, vienas iš atrankos kriterijų buvo amžius – iki 35 metų. Man tuomet buvo 34, tad tariau sau – arba dabar, arba niekada. Amžiaus cenzas jau panaikintas, tačiau man tai buvo postūmis. Taip pat norėjau pamatyti, kaip pasikeitė gimtoji šalis, ar galiu po tiek metų užsienyje bandyti joje gyventi, pragyventi, mokėti mokesčius, dirbti.

Įveikei atranką ir patekai į programą. Kokiose srityse dirbai ir ką pavyko nuveikti?

Pirmoji tema buvo susijusi su valstybės valdomų įmonių administracinės naštos įvertinimu. Su kolegomis analizavome, kiek papildomų lėšų valstybės įmonei kainuoja ir kokia papildoma administracinė našta tenka dėl valdymo formos. Tyrėme ir savivaldybės valdomų įmonių turto valdymo efektyvumą. Bendro savivaldybių valdomo turto vertė siekia daugiau nei milijardą eurų. Pateikėme pasiūlymus, kaip būtų galima geriau tvarkyti tai, ką turime, ir iš valstybinio turto uždirbti gerokai daugiau pinigų šalies biudžetui nei dabar.

Antroji įgyvendinant programą tyrinėta tema – darnaus turizmo indikatoriai. Peržiūrėjome skirtingų sistemų darnaus turizmo indikatorius ir rengėme siūlymus, kaip juos pritaikyti Lietuvoje. Viena iš šios temos atšakų, kurią asmeniškai kuruoju – „Google Transit“. Susipažinau su Lietuvos situacija ir parengiau straipsnį, kuriame detaliau aiškinu, kaip duomenų apie mūsų šalies viešojo transporto

sistemą pateikimas šiai programėlei ne tik palengvintų kelionių planavimą gyventojams ir turistams, bet ir padėtų pritraukti investicijų, sumažinti spūstis, didinti vietinių įmonių, lankytinų vietų matomumą, pasiekiamumą. Turizmo departamentui prie Ūkio ministerijos pateikėme savo išvalgas, kaip vertinant atvykstančių turistų srautą gali pasitarnauti mobiliųjų operatorių duomenys. Šiuo metu naudojami metodai nėra itin tikslūs. Statistikos departamentas turistus skaičiuoja pagal lovų bei sieną kirtusių žmonių skaičių. Daugybės šalių piliečiai muitinėse jau seniai nebetikrinami, o ir viešbučių pateikiami duomenys neatspindi viso vaizdo. Juk randa kur apsistoti ir per įvairias apgyvendinimo platformas, nuomojasi kaimo turizmo sodybas, nakvoja pas draugus ir pažįstamus, tokiu būdu nepatekdami į jokią statistiką. Vien pas mane per tuos metus apsistojo 10 užsieniečių, kurie ragavo patiekalų restoranuose, skraidė lėktuvu virš Trakų, leido pinigus, bet tai niekur neatsispindės.

Po programos Lietuvoje iš Europos Komisijos sulaukiau naujo pasiūlymo turizmo srityje. Tapau „Welcome Chinese“ atstove Baltijos šalių regione. Stengiuosi šį sertifikatą pristatyti Lietuvoje, kad į šalį atvyktų kuo daugiau turistų iš Kinijos. Deja, Ūkio ministerijai išgyvenant perversmą, žmonių galvose ne darbai. Tačiau esu ryžtingai nusiteikusi ir pradėtų temų neapleidžiu. Man aktuali tiek valstybės ir savivaldybių kontroliuojamų įmonių tematika, tiek turizmo vystymasis. Labai norėtuši, kad būtų įgyvendinti mūsų su programoje „Kurk Lietuvai“ dalyvavusia kolege Giedre Šadeikaite pateikti projektai, tad ir baigusios programą visuomeniniais pagrindais toliau stengiamės judinti reikalus, kad vyktų pokyčiai.

Nuo ko priklauso, ar programos dalyvių pateikti projektai bus įgyvendinami? Ar grįžusių profesionalų, sukaupusių tarptautinę patirtį, pastangos ir patirtys deramai įvertinamos?

Dalis ministerijų programos dalyvių projektus su džiaugsmu įgyvendina ir pasiekia labai naudingų pokyčių. Vis dėlto tarptautinę patirtį turinčių žmonių pastangų ir kuriamos vertės suvokimas bei įvertinimas stipriai priklauso ir nuo politinės valios, požiūrio bei interesų. Pavyzdžiui, ketvirtos kartos (šiuo metu suburta septinta programos dalyvių karta) pasiūlymas, kad traukiantis miestams turėtų dingti rajonų savivaldybės, nes, siekiant sumažinti našta mokesčių mokėtojams, turėti dvigubus savivaldos vienetus nebėra tikslinga, šioje kadencijoje svarstomas nebus. Kai kurie darbai išsitraukiami iš stalčių po 3-4 metų.

Mums renkantis projekto temą politinė aplinka nebuvo labai palanki, tad

formulavome atsargiai. Tuo metu daugelis įmonių buvo valdomos lyg asmeninis turtas, tikėjomės pasipriešinimo. Pasikeitus valdžiai, mūsų siūlomi pokyčiai imti vykdyti valstybės mastu, siekiama suvienodinti valstybinių įmonių valdymą, joms keliamus reikalavimus, pradėti viešinti vadovų atlyginimai. Programos intensyvumas ir sėkmė, deja, susijusi ir su valdančių partijų interesais. Programą įkūrė ir jos viziją įgyvendino Milda Dargužaitė, kuomet valdžioje buvo konservatorių vyriausybė, o išrinkus socialdemokratų, ji numesta į šalį ir antrą kvėpavimą įgavo atvykus mano kartai. Tuomet jau jautėsi programos įdirbis, viešajame sektoriuje liko nemažai dalyvių – premjero patarėjų komandoje darbuojasi Unė Kaunaitė, Lukas Savickas, Arnoldas Pikžirnis, Paulius Gradeckas, ūkio ministras Virginijus Sinkevičius – taip pat buvęs programos dalyvis. Šiuo metu terpė vykdyti ambicingus projektus, skatinti pokyčius yra gerokai palankesnė. Vis daugiau valdininkų supranta programos galią ir svarį.

Tu pati esi vienas iš gerųjų pavyzdžių, kaip tarptautinė patirtis gali pasitarnauti įgyvendinant įvairius projektus, esi ne tik programos dalyvė, bet ir aktyviai inicijuoji bei remi įvairias savanorystės idėjas. Kokios organizacijos, projektai šiuo metu tave sieja su Lietuva?

Netiesiogiai prisidedu prie „Global Lithuanian Leaders“ veiklos, taip pat dalyvauju „Oxbridge alumni“ (Oksfordo ir Kembridžo absolventų) veikloje, man kilo idėja „Girl Gone International“ atvesti į Vilnių, tačiau kuravimą perleidau kitam žmogui, nes fiziškai nebūnant Lietuvoje organizuoti veiklą būtų sudėtinga. Man labai rūpi Panevėžio savivaldybė, matau, kad ten galėtų įvykti labai didelių pokyčių, kai bus politinis noras keistis. Dirbu su J. Balčikonio gimnazija, ne tik su alumnų klubu, bet ir kai kuriais mokytojais, jei matau, kad reikia vadybinės, organizacinės ar mokslinės pagalbos. Šeštus metus dalyvauju iniciatyvoje „Vaikų svajonės“, prisidėjau prie akcijos „Pirmoji kuprinė“, šiemet remiau „Talentai Lietuvai fondą“, padedantį gabiems lietuviams įgyti aukščiausio lygio išsilavinimą užsienyje, su kitais JBG alumniečiais sėkmingai prisidėjome prie iniciatyvos „Kompiuteriškai vaikams“. Jei jaučiu, kad galiu padėti, tą ir darau.

Viktorija – viena iš aktyviausių JBG alumni klubo narių nuo pat jo įkūrimo.

Mano vyras italas yra gražiai pasakęs, kad turiu labai brangų pomėgį – Lietuvą. Finansinis stabilumas sustiprina norą padaryti ką nors daugiau, ne tik galvoti apie

save. Tikiu, kad laikas duoti man atėjo dabar, kol dar neturiu vaikų, kol galiu prisidėti prie įvairių iniciatyvų, pasiūlyti idėjų, parašyti straipsnių, kurie gali būti naudingi kitiems. Prieš metus įkūrėme Miuncheno Sičio lietuvių klubą, kuris vienija apie 50 profesionalų iš Lietuvos. Rengiant įstatus, steigiant organizaciją ir gryninant galimas veiklas labai padėjo Londono Sičio klubo (*Lithuanian City of London Club*) vadovo patirtis ir patarimai. Mus palaiko ir Miuncheno garbės konsulas Benjaminas Wittstockas.

Kaip pavyksta visoms šioms veikloms rasti laiko, suderinti tarptautinį nekilnojamojo turto verslą, asmeninį gyvenimą, naujas mokslinių projektų valdymo vadovės pareigas viename iš Miuncheno institutų ir visuomenines iniciatyvas?

Dirbdama su labai turtingais žmonėmis išmokau kitokio bendravimo būdo, požiūrio į gyvenimą ir supratimo, ką galiu daryti su savo laiku. Viena buvusi klientė, 37-erių į pensiją išėjusi bankininkė, gyvenusi įvairiose šalyse, vis kartodavo, jog norint, kad kažkas būtų padaryta, reikia kreiptis į užimtą žmogų. Veiklūs asmenys turi griežtą tvarkaraštį, kalną darbų ir tiesiog padaro tai, ką reikia. Kartais tenka pabalansuoti, kartais truputį anksčiau atsikelti. Noriu, kad kiekvieni metai būtų įsimintini. Jie negriš, tad stengiuosi savo laiką išnaudoti prasmingai.

Atvesti į Vilnių „Girl Go International“ – Viktorijos idėja. Asm. archyvo nuotraukos

Kokią Lietuvą ateityje norėtum matyti ir kaip kiekvienas mūsų, pasaulio lietuvių, kasdien galime prie tų pokyčių prisidėti?

Būdama Lietuvoje jaučiau labai didelį norą keistis. Pozityviai nuteikia tokios iniciatyvos kaip „Baltosios pirštinės“, „Žinau, ką renku“, jauni žmonės nevyriausybinėse organizacijose, turintys puikių idėjų ir vizijų. Po maždaug penkerių metų jie įsilieję darbo rinką, o dar po penkių pradės vadovauti skirtingoms institucijoms, įmonėms, tad pokyčių tikrai atsiras. Jie jau pamažu vyksta. Lietuvoje dažnai susidurdavau su tuo, kad deklaruojamos teisingos vertybės, kurių tikisi visuomenė, tačiau elgiamasi priešingai. Tai būdinga ir politikams, ir įvairių institucijų vadovams. Kad įvyktų esminiai pokyčiai, iš darbo

rinkos turi pasitraukti mano tėvų karta, kad ir kaip būtų sunku tą sakyti. Nors ir tada, kai 60-mečiai ir vyresni išeis į pensiją, pokytis neįvyks per naktį. Laukia pereinamasis laikotarpis.

Siekiant pokyčių svarbus ir pasaulio lietuvių vaidmuo. Galime padėti Lietuvai savo žiniomis, gerąja darbo etika, darbo kultūra. Labai norėčiau, kad kuo daugiau užsienio lietuvių atvažiuotų į Lietuvą ir steigtų vakarietiškus verslus ir organizacijas, kuriose didžiausia vertybė yra žmogus ir pagarba jam, nepaisant pareigų ar atlygio. Taip pat užsienio lietuvius skatinu dalyvauti konkursuose ir tapti nepriklausomais nariais valstybės bei savivaldybių valdomų įmonių tarybose, dažnai apie šią galimybę užsimenu Londono Sičio klubo lietuviams. Daugelis jų pasižymi plačiu mąstymu, neturi jokių sąryšių su valdininkais, įstaigom. Nepriklausomų profesionalų nuomonė ir įžvalgos gali tapti didžiuliu indėliu didinant viešojo sektoriaus skaidrumą ir valdymo efektyvumą.

pasauliolietuvis.lt

„Lietuvybė pasaulyje“

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.